gemeente Bronckhorst

Raadsvoorstel

Datum : 1 juli 2021

Kenmerk : Z123294/Raad-00646

Portefeuillehouder : P.L.P.S. Hofman

Onderwerp : Beleidskader windenergie

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 31 oktober 2019 is de Routekaart Bronckhorst Energieneutraal 2030 door de gemeenteraad aangenomen. Het is het actieplan om in onze gemeente aan de slag te gaan met de energietransitie. De raad besloot met een amendement de beleidsregels en -kaders voor grote windmolens op te schorten tot 2022 (beslispunt 1) en deze later zelf vast te stellen (beslispunt 3). Voor windenergie bepalen we lokale voorwaarden voor participatie, gezondheid en landschap.

Voorstel

1. Het Bronckhorster beleidskader voor windenergie vast te stellen. Hiermee wordt invulling gegeven aan punt drie van het aangenomen amendement, waarbij het bestaande uitstel van medewerking aan initiatieven voor windmolens tot 2022 van kracht blijft.
2. Alleen het gebied Eldrik aan te wijzen als eventueel, toekomstig potentiegebied voor windenergie. Dit gebied komt als beste optie uit te bus vanwege het kleinste aantal mogelijk gehinderden en biedt mogelijkheden om met buurgemeenten samen te werken in duurzame energie-opwek. Alle andere gebieden in Bronckhorst uit te sluiten.

Inleiding

In het coalitieprogramma 2018-2022 is “duurzaamheid vanuit realisme” opgenomen als één van de vier belangrijke opgaven. De Routekaart Bronckhorst Energieneutraal 2030 geeft invulling aan de eigen ambitie van Bronckhorst om in 2030 energieneutraal te zijn. Van beleid naar actie staat centraal, waarbij samenwerking met inwoners, lokale ondernemers en maatschappelijke organisaties cruciaal is.

De gemeente Bronckhorst was betrokken bij de regionale en lokale agenda voor de uitvoering van het akkoord van Groenlo en daarmee ook van de Nederlandse klimaatdoelen. In het kader van de eigen routekaart is er een Bronckhorster energiemix opgesteld, dat volop inzet op een vermindering van het energieverbruik en dit samenbrengt met de opwek van duurzame energie. Deze mix omvat maximale zon op dak, kleinschalige zonneparken en inzet op andere, lokale bronnen, waaronder windenergie.

Bij de behandeling van de routekaart is besloten om de beleidsregels en –kaders voor windmolens (vanaf 25 meter ashoogte) op te schorten tot 2022. De kaders voor windenergie zijn nog niet vastgesteld. Op 29 oktober 2020 heeft de raad ingestemd met een stappenplan om duidelijke en lokale voorwaarden voor windmolens op te stellen. In opdracht van de raad zijn we op drie manieren in gesprek gegaan.

Eind 2020 hebben we alle huishoudens van Bronckhorst een uitnodiging gestuurd voor het meedoen aan een enquête. In een vragenlijst stelden we vragen over het betrekken van inwoners bij de energietransitie, gezondheid en een goede inpassing in ons landschap. Het onafhankelijke onderzoeksbureau het PON&Telos voerde daarnaast verdiepende gesprekken met verschillende Bronckhorster organisaties. Tijdens online bijeenkomsten gaven experts en (ervarings)deskundigen een stand van zaken op de thema's participatie, gezondheid en landschap.

Naast dit onderzoek, heeft ingenieursbureau Witteveen+Bos een windpotentiestudie uitgevoerd op basis van de geldende wettelijke kaders. Het Bronckhorster beleidskader voor windenergie is de uitkomst van dit uitgebreide proces. De nieuwe inzichten, lokale aandachtspunten en geuite zorgen hebben we verwerkt in het beleidskader.

Dit collegevoorstel gaat over de vaststelling van bovenwettelijke kaders voor windenergie. Het is een beleidsvisie dat lokale voorwaarden vastlegt voor de eventuele komst van windmolens in de toekomst. Het is een toetsingskader dat mogelijke initiatiefnemers op hun verantwoordelijkheden wijst. Het is uitdrukkelijk geen besluit over het of en wanneer toestaan van windmolens. Hierover neemt de raad op een later moment een besluit. Er is op dit moment ook geen sprake van een aanvraag voor een concreet windinitiatief.

We stellen de raad voor de lokale spelregels voor windenergie te bepalen. Het beleidskader stelt eisen aan lokaal eigenaarschap en participatie, voorwaarden voor geluid en gezondheid, en maakt afspraken over landschappelijk maatwerk. Zo stellen we een maximale tiphoogte voor van 150 meter.

Afstemming
Naast het participatieproces met inwoners, experts en Bronckhorster organisaties zijn de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA), de brancheverenigingvan de windsector, en de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) die opkomt voor de belangen van (toekomstige) omwonenden van windparken of windmolens extra geconsulteerd.

Beoogd effect
We beogen:
- Te komen tot een helder en bovenwettelijk beleidskader voor windenergie dat de bestaande wettelijke kaders aanvult en aanscherpt.
- Met een zorgvuldig en gewogen besluit zoveel mogelijk recht te doen aan de zorgen rond gezondheid, landschap en participatie en hier lokale voorwaarden aan te stellen.
- Duidelijkheid te bieden over het enkele gebied waar in potentie windenergie mogelijk is en in de toekomst eventueel haalbaar is, en duidelijkheid over de overige gebieden waar we windenergie bij voorbaat uitsluiten.
- Uiteindelijk zelf de regie te nemen over grootschalige opwek van duurzame energie.

Argumenten
1.1 Het beleidskader geeft richting aan onze lokale energie-ambitie.
De gemeente Bronckhorst heeft de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat we net zoveel duurzame energie zelf opwekken als dat we in totaal aan energie verbruiken. Bronckhorst staat daarmee voor een eigen energie-opgave. De Routekaart Bronckhorst Energieneutraal 2030 is onze basis voor lokale projecten.

- We zetten maximaal in op het besparen van energie (45% energiereductie). De energie die we niet nodig hebben, hoeven we immers ook niet op te wekken.
- We willen alle geschikte daken maximaal gebruiken voor de opwek van zonne-energie.

- In de Bronckhorster ruimtelijke afweging stellen we ruimtelijke en landschappelijke voorwaarden voor duurzame opwek. Zo staan we vanwege het unieke landschap alleen zonnevelden van maximaal 2 MW toe (een aansluitwaarde van 2 MVA).
- Aanvullende energiebronnen uit de Bronckhorster energiemix (bodem, water, biomassa) zijn al onderdeel van onze lokale inzet.

De doelstelling houdt in dat we alle benodigde energie in Bronckhorst opwekken uit duurzame bronnen. Vastgesteld uitgangspunt is dat we niet meer gaan opwekken dan de eigen energievraag.

We werken aan de uitvoering in de volle breedte van de routekaart, met oog voor draagkracht en draagvlak, zodat iedereen mee kan doen. Met de Op Morgen Energiebox kunnen huishoudens gratis energiebesparende producten shoppen bij lokale ondernemers. Achterhoek Onderneemt Duurzaam informeert ondernemers over de mogelijkheid van een energiescan. Het project 'Zonnige Bedrijven Achterhoek' realiseert zonnepanelen op grote daken. Mogelijk kunnen in de toekomst initiatiefnemers voor windmolens zich aandienen. Dit voorgestelde beleidskader verbindt hier extra, lokale voorwaarden aan.

1.2 Windenergie is noodzakelijk in de Bronckhorster energiemix.
Met maximale energiebesparing, inzet op alle duurzame bronnen en een 100 procent benutting van het potentiële dakoppervlak met zonnepanelen zijn we er in 2030 nog niet. Naast 200 hectare aan kleine zonneparken is en blijft windenergie een noodzakelijk onderdeel van de toekomstige energiemix. Ook in de routekaart hebben we al geconstateerd dat grootschalige, duurzame energie-opwek noodzakelijk is om onze ambitie om energieneutraal te zijn in 2030 te behalen.

Daarnaast is het van belang dat er uiteindelijk een gebalanceerde energiemix komt, een goede verdeling van duurzame elektriciteit over het jaar en over de dag. Wind- en zonne-energie vullen elkaar aan. Met een betere verhouding tussen de technieken zon (op land en op dak) en wind zetten we het elektriciteitsnet optimaler in, tegen lagere kosten. Om die redenen is er in de energiemix sprake van 36 MW aan windmolens. De raad heeft ervoor gekozen om geen grootschalige zonneparken (>2 MW) toe te staan.

1.3. Het beleidskader draagt bij aan het voeren van regie op de inpassing van energieprojecten.
De kaders voor windenergie zijn met de routekaart niet vastgesteld. Bij het ontbreken van gemeentelijke kaders blijven alleen wettelijke kaders over. Om zelf regie te houden over grootschalige energie-opwek is besluitvorming nodig voor het opstellen van eigen beleidskaders voor windenergie.

De gemeente heeft nu de mogelijkheid zelf aanvullende, lokale voorwaarden te bepalen. Het geeft Bronckhorst een heldere uitgangspositie in gesprekken met buurgemeenten, en in de samenwerking binnen de Achterhoekse Regionale Energiestrategie (RES). In het geval dat de provincie gevraagd wordt een inpassingsplan op te stellen, biedt het zelfs dan ook meer houvast. Mocht het op verzoek van initiatiefnemers zo ver komen, kan de gemeente beter opkomen voor de belangen van haar inwoners.

1.4 *Het beleidskader biedt duidelijkheid en stelt eigen voorwaarden.*
De resultaten van het onderzoek geven een belangrijk signaal. Een meerderheid van de respondenten staat (zeer) positief tegenover de energietransitie, en vindt het noodzakelijk dat de gemeente met de energietransitie aan de slag gaat. Gelijktijdig is men kritisch over de komst van windmolens. Tweederde geeft aan hier geen voorstander te zijn. Inwoners hebben vooral zorgen over de mogelijke negatieve gezondheidseffecten. Veel respondenten hebben aangegeven dat ze zelf actief willen meedenken over de inpassing van eventuele windmolens in het landschap.

Uit dit lange participatieproces en uitgebreide onderzoek werd duidelijk dat een eigen helder kader onzekerheid en bezorgdheid juist ook kan wegnemen. De onduidelijkheid over de mogelijke gebieden voor windmolens draagt bij aan de maatschappelijke onrust.

Met een gewogen besluit doen we zoveel mogelijk recht aan de zorgen in de samenleving en bieden we duidelijkheid. Dat doen we door zorgvuldig de lokale voorwaarden rond participatie, gezondheid en landschap te bepalen. Het beleidskader stelt eisen aan lokaal eigenaarschap en participatie, voorwaarden voor geluid en gezondheid, en maakt afspraken over landschappelijk maatwerk. Naar aanleiding van de geuite zorgen in de enquête stellen we een maximale tiphoogte van 150 meter voor en een buffer rondom dorpskernen van minimaal tien keer de as-hoogte van zo'n middelgrote windmolen.

We kiezen er voor om terughoudend te zijn en maar één windpark in de toekomst te overwegen. Alle andere gebieden in Bronckhorst zijn niet of minder geschikt voor grote windmolens. Daarmee sluiten we 95% van ons grondgebied uit voor windenergie.

We wijzen het gebied Eldrik aan als eventueel, toekomstig potentiegebied voor windenergie. Uit onderzoek blijkt dat het gebied de beste optie is voor windenergie. In Eldrik zijn geen wettelijke belemmeringen en is ruimte voor windenergie. In Eldrik zijn zo min mogelijk omwonenden. Ook biedt het gebied mogelijkheden om met buurgemeenten samen te werken in duurzame energie-opwek.

We vatten het Bronckhorster beleidskader voor windenergie samen:

De geldende wet- en regelgeving vormt de basis.

- Het beleidskader vult en scherpt aan.

Slechts één gebied heeft potentie voor windenergie in de toekomst.

- Hier bieden we duidelijkheid over.

We kiezen voor lokale voorwaarden met betrekking tot geluid en gezondheid.

- Zoals een minimale afstand ten opzichte van dorpskernen van 10 keer de as-hoogte.

We kiezen voor lokale voorwaarden met betrekking tot het landschap.

- Zoals windmolens met een tiphoogte van maximaal 150 meter.

We kiezen voor lokale voorwaarden met betrekking tot participatie.

- Zoals minimaal 50 procent lokaal eigenaarschap, een omgevingsfonds en omwonendenregelingen.

We kiezen voor extra voorwaarden.

- Zoals een stopknop om in bijzondere situaties windmolens stil te zetten en het in- en uitschakelen van verlichting op basis van naderingsdetectie.

Kanttekeningen

1.1 Bronckhorst presteert nog niet in de uitvoering van duurzame opwek

Helaas moeten we vaststellen dat Bronckhorst nog niet presteert in de uitvoering van duurzame opwek. We komen nog lang niet in de buurt van onze eigen ambitie. We zitten nog maar op 5,5% hernieuwbare energie, terwijl het tussendoel voor 2022 15% is en die voor 2026 45%. De keuze om grootschalige zonneparken (>2 MW) uit te sluiten heeft een grote invloed op de realisatie.

1.2 De Bronckhorster energiemix is een eindbeeld voor 2030
Om te helpen bij het zoeken naar een goede balans tussen het besparen en het opwekken van energie is voor Bronckhorst een energiemix opgesteld. De Bronckhorster energiemix geeft een eindbeeld dat op alle onderdelen van de energietransitie inspanning vergt. Inzet is vereist op besparing bij zowel huishoudens als in het bedrijfsleven en de opwek van energie uit verschillende, duurzame bronnen.

1.3 Provincie heeft de mogelijkheid tot een inpassingsplan
Een initiatiefnemer kan zich altijd wenden tot het bevoegd gezag voor medewerking. Een plan zal dan getoetst moeten worden op (ruimtelijk) beleid en kaders, indien deze vastgesteld zijn. Anders ontstaat het risico voor Bronckhorst dat initiatiefnemers de provincie vragen en/of dwingen om een inpassingsplan op te stellen. Wanneer een bovenwettelijk, gemeentelijk kader ontbreekt, kan de gemeente geen aanvullende, lokale voorwaarden stellen in het geval dat de provincie de regie overneemt.

1.4 De Achterhoekse RES vraagt om keuzes in grootschalig zon en/of wind
Vanuit het Klimaatakkoord wordt aan de regio's gevraagd hoe zij bijdragen aan de landelijke opgave van 35 TWh aan grootschalige, duurzame opwek op land in 2030. Ook de regio Achterhoek beschrijft haar eigen keuzes voor grootschalig zon en wind in de Regionale Energiestrategie 1.0.

De RES is echt een deelopgave binnen de hele energietransitie. Voor Bronckhorst vormt de Routekaart Bronckhorst Energieneutraal 2030 de basis van onze bijdrage aan de Regionale Energiestrategie. De besluitvorming over de Achterhoekse RES 1.0 betreft een separaat proces.

Kosten, baten en dekking
Niet van toepassing.

Uitvoering
Niet van toepassing. Het gaat om een beleidskader, en niet om uitvoering.

De Bronckhorster raad neemt in september 2021 een besluit over de Achterhoekse RES 1.0.

Evaluatie
Niet van toepassing.
NB: In 2022 wordt de Routekaart Bronckhorst Energieneutraal 2030 geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Hengelo (Gld), 20 mei 2021
Burgemeester en wethouders van Bronckhorst,

de secretaris,	de burgemeester,
B.J. Drewes	M. Besselink

Bijlagen
- Bronckhorster beleidskader voor windenergie
- Onderzoek door het PON&Telos naar kaders voor wind
- Windpotentiescan door Witteveen+Bos
- Bronckhorster participatiehandreiking